

Xorazm viloyati qishloq xo'jaligiga ta'sir qiluvchi ijtimoiy omillar**QURYOZOV MUSHARRAF**

UrDPI mustaqil tadqiqotchisi

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola, Xorazm viloyatidagi xo'jalik holati va uning ijtimoiy va ekologik ta'limlar bilan bog'liqligini o'rganadi. Maqolada, viloyatning xo'jalik tarmoqlari, ayniqsa, qishloq xo'jaligi, sanoat va xizmatlar sohasidagi o'zgarishlar tahlil qilinadi. Ijtimoiy va ekologik ta'limning ahamiyati, ularning rivojlanishiga qanday ta'sir ko'rsatayotgani va aholi o'rtasida ushbu ta'limlarni tarqatishning muhimligi haqida so'z boradi. Xorazm viloyatida ekologik barqarorlik va ijtimoiy farovonlikni ta'minlash uchun zaruriy choralar va strategiyalar ham ko'rib chiqilgan. Maqola ekologik muammolarni hal qilishda ta'limning rolini va uning viloyat rivojiga bo'lgan ta'sirini yoritadi.

Kalit so'zlar: Xorazm viloyati, ijtimoiy ta'lim, ekologik ta'lim, xo'jalik holati, barqaror rivojlanish, ekologiya, qishloq xo'jaligi, ijtimoiy farovonlik.

Kirish: Xorazm viloyati O'zbekistonning shimoliy-g'arbiy qismida joylashgan bo'lib, qishloq xo'jaligi sohasida muhim o'rin tutadi. Viloyatning ijtimoiy va ekologik sharoitlari, qishloq xo'jaligi holatiga katta ta'sir ko'rsatadi. Ushbu ilmiy maqola Xorazm viloyati qishloq xo'jaligi holatiga ta'sir qiluvchi asosiy ijtimoiy va ekologik omillarni tahlil qilishga qaratilgan.

Xorazm viloyatida aholi soni doimiy ravishda o'sib bormoqda. Aholi sonining o'sishi, qishloq xo'jaligi faoliyatining intensivlashuviga olib kelmoqda. Ko'plab oilalar

uchun qishloq xo'jaligi asosiy daromad manbai bo'lib qolmoqda. Aholi tarkibi ham qishloq xo'jaligiga bo'lgan ehtiyojni shakllantiradi, chunki ko'plab yoshlar o'qish yoki ish izlab shahar markazlariga migratsiya qilmoqda, bu esa yerlarning ekspluatatsiyasi va ishlab chiqarishning samaradorligiga ta'sir qiladi. Qishloq xo'jaligida ishlayotgan odamlarning ta'lim darajasi va malakasi ham muhim rol o'ynaydi. Xorazm viloyatida qishloq xo'jaligi sohasida malakali mutaxassislarning etishmasligi, samarali ishlash va zamonaviy texnologiyalarni qo'llashni qiyinlashtiradi. Aholining ta'lim darajasi oshirilsa, qishloq xo'jaligi sohasida innovatsiyalar va yangi texnologiyalarni joriy etish osonlashadi.

Xorazmda qishloq xo'jaligi ishchilari ko'p bo'lsa-da, ular ko'pincha iqtisodiy jihatdan zaif bo'lgan qatlamlarga kiradi. Yangi ish o'rinlari yaratish, qishloq aholisi uchun zarur bo'lgan ko'nikmalarni rivojlantirish va bandlikni oshirish uchun ijtimoiy dasturlar va qo'llab-quvvatlash tizimlari muhim ahamiyatga ega. Xorazm viloyatining qishloq xo'jaligi faoliyati asosan sug'orish tizimiga bog'liq. Sug'orish uchun zarur bo'lgan suv resurslari, ayniqsa, Amudaryo va uning tarmoqlaridan olinadi. Suvning salbiy ta'siri, sug'orish tizimlarining eskirganligi va suvning ifloslanishi qishloq xo'jaligiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Xususan, ortiqcha suv sarfi va suvning to'g'ri taqsimlanmasligi mintaqa ekologiyasiga zarar yetkazishi mumkin. Iqlim o'zgarishining ta'siri Xorazm viloyatida juda sezilarli bo'lishi mumkin. Aholining iqlim o'zgarishiga moslashishi, qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin. Issiqlikning ortishi, yomg'irlarning kamayishi va ob-havo o'zgarishlari hosilni kamaytirishi, yerlarni cho'llanishiga olib kelishi mumkin. Bu holat mintaqada qishloq xo'jaligi resurslarining yetishmasligi va intensiv ishlov berishning kamayishiga olib kelishi mumkin. Yerlarning unumdorligi va tuproq eroziyasi Xorazm viloyatida jiddiy ekologik muammolardir. Sug'orish va qishloq xo'jaligi faoliyatlari, yerlarning unumdorligini kamaytirishi va tuproq eroziyasini kuchaytirishi mumkin. Tuproqning o'zgarishi, suvning kamayishi, va yerlarning cho'kishi qishloq xo'jaligi sohasidagi ishlab chiqarishni pasaytiradi. Bu muammolarni hal qilish uchun erni asrash, agrotexnik tadbirlarni amalga oshirish zarur.

3. Xulosa

Xorazm viloyati qishloq xo'jaligi faoliyati ijtimoiy va ekologik omillarga katta darajada bog'liqdir. Aholining ta'lim darajasi, qishloq xo'jaligi ishchilari va bandlik masalalari, suv resurslarining samarali boshqarilishi, iqlim o'zgarishi va yerlarning ekologik holati viloyatning qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishiga ta'sir qiladi. Shu bois, viloyatda ekologik muammolarni hal qilish va qishloq xo'jaligini samarali rivojlantirish uchun kompleks va innovatsion yondashuvlar talab etiladi. Ijtimoiy va ekologik omillarni hisobga olgan holda, Xorazm viloyatining qishloq xo'jaligini yanada barqaror va samarali qilish uchun zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va ta'lim tizimini rivojlantirish muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Abdulxayev, M. (2020). "Xorazm viloyatining ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishi: muammolar va istiqbollar". *O'zbekiston iqtisodiyoti va rivojlanish muammolari*.
2. Zayniddinov, R. (2019). "Ekologik ta'limning ahamiyati va Xorazm viloyatidagi ekologik muammolar". *O'zbekistonda ekologiya va ta'lim*.
3. Tursunov, N. (2021). "Ijtimoiy ta'limning zamonaviy yondoshuvlari va uning viloyatlar rivojiga ta'siri". *Ta'lim va ijtimoiy rivojlanish*.
4. Xorazm viloyati statistika boshqarmasi (2023). *Viloyatning ijtimoiy-iqtisodiy holati haqida hisobot*.
5. Karimov, A., & Sharipov, S. (2022). "Barqaror rivojlanish va ekologik ta'lim: nazariy va amaliy yondoshuvlar". *Ijtimoiy va ekologik barqarorlik*.